

KINO KULTŪROS SKLAIDOS PROJEKTŲ VERTINIMO GAIRĖS EKSPERTAMS

Šios gairės skirtos kino kultūros sklaidos projektų vertinimo ekspertų komisijų nariams (toliau – ekspertams), vertinantiems kino kultūros sklaidos projektus (toliau – projektus), siekiant užtikrinti objektyvų, aiškų ir nešališką projektų vertinimą. Gairėmis siekiama atkreipti dėmesį į svarbius ekspertų vertinimo aspektus, palaikyti aukštus vertinimo standartus ir užtikrinti projektų vertinimo skaidrumą.

1. Kas yra ekspertinis projektų vertinimas

1.1. Ekspertinis projektų vertinimas yra svarbi ir neatsiejama Lietuvos kino centro (toliau – LKC) projektų vertinimo sistemos dalis. Remiantis ekspertų individualiais vertinimais, sudaroma projektų vertinimo balų vidurkių suvestinė, kurios pagrindu baigiamajame ekspertų komisijos posėdyje formuluojamos ekspertų komisijos rekomendacijos dėl siūlomų finansuoti projektų ir šiems projektams siūlomų finansavimo sumų bei projektų, kuriems finansavimo siūloma neskirti. Visa vertinimo sistema yra nuosekliai išdėstyta Kino kultūros sklaidos projektų valstybinio finansavimo taisyklėse (toliau – Taisyklės) ir Kino projektų vertinimo ekspertų komisijų nuostatuose (toliau – Nuostatai). Ekspertinio projektų vertinimo tikslas – nustatyti ir atrinkti geriausius kino kultūros sklaidos projektus, kuriems gali būti skiriamas kino valstybinis finansavimas, ir paskirstyti nustatytą valstybinio finansavimo sumą (Nuostatų 41 p.; Taisyklių 36.1 p.)

2. Ekspertinio projektų vertinimo uždaviniai

2.1. Paskirstyti kino valstybinį finansavimą kino kultūros sklaidos projektams, puoselėjantiems kino meną (Kino įstatymo 8 str. 4 d. 2 p.), pateikiant savo rekomendacijas ir siūlymus LKC direktoriui galutiniams sprendimams priimti.

2.2. Įvertinti projektų paraiškas, užpildant nustatytos formos individualaus vertinimo lentelę, kurioje paraiškos kriterijai ir prioritetai vertinami atitinkamais balais pagal Kino kultūros sklaidos projektų vertinimo prioritetų ir kriterijų balų aprašą (Taisyklių 1 ir 2 priedai). Tęstinių kino festivalių paraiškas ekspertai vertina po Tęstinių kino festivalių projektų pristatymų, užpildydami Tęstinių kino festivalių projektų individualaus vertinimo lentelę pagal Tęstinių kino festivalių projektų kokybinių vertinimo prioritetų ir kriterijų balų aprašą (Taisyklių 3 ir 4 priedai).

2.3. Pateikti išsamius ir argumentuotus komentarus (pagrindžiančius skirtą balą kiekvienam kriterijui ir prioritetui), kurie padėtų suvokti projekto trūkumus ar privalumus (Nuostatų 61 p.).

3. Ekspertinio projektų vertinimo principai

3.1. **Objektyvumas ir balų pagrindimas.** Skiriami balai turi būti logiški ir atitikti paraiškos turinį. Kiekvienas kriterijaus ar prioriteto įvertinimas (tiek aukščiausio, tiek žemiausio balo) reikalauja konkretaus argumentuoto komentaro.

3.2. **Komentarų aiškumas ir konstruktyvumas.** Eksperto pastabos ir rekomendacijos turi būti suformuluotos aiškiai, nuosekliai ir konstruktyviai. Draudžiama vartoti įžeidžiančią ar pareiškėjo veiklą menkinančią kalbą. (*Atkreiptinas dėmesys: pareiškėjui paprašius, nuasmeninti komentarai pateikiami*) (Nuostatų 61 p.).

3.3. Savarankiškumas, skaidrumas ir nešališkumas. Vertinama tik individualiai, taikant vienodus standartus visiems pareiškėjams ir nepasiduodant išorinei įtakai ar kitų asmenų nuomonei.

3.4. Tiesioginių kontaktų ribojimas. Vertinimo metu draudžiama bet kokia tiesioginė ar netiesioginė komunikacija su pareiškėjais. Visi klausimai ar neaiškumai sprendžiami tik per komisijos kuratorių.

4. Eksperto komentarų formulavimo gairės

4.1. Eksperto komentaras turi būti aiškus, konkretus, argumentuotas ir tiesiogiai susietas su vertinimo kriterijumi bei paraiškoje pateikta informacija. Iš komentaro turi būti suprantama, kokios projekto stipriosios ir (ar) silpnosios pusės lėmė skirtą įvertinimą.

4.2. Rengiant komentarus rekomenduojama:

4.2.1. Vengti retorinių klausimų, klausiamųjų formuluočių, spėjimų ir abejonių (pvz., „Ar pakaks numatytų veiklų?“, „Kyla abejonių, ar...“, „Neaišku, ar pavyks...“). Tokiais atvejais eksperto komentare turi būti aiškiai įvardijama, kokios informacijos trūksta arba kuris projekto aspektas nėra pakankamai pagrįstas, atskleistas paraiškoje, ir atitinkamai tai aprašyti.

4.2.2. Vengti neapibrėžtų teiginių, tokių kaip „galėtų būti geriau“, „atrodo nepakankamai“, „tikriausiai“, „galimai“, „manytina“, jeigu nepaaiškinama, kuo toks vertinimas grindžiamas.

4.2.3. Vengti kategoriškų ar subjektyvių teiginių, kurie nėra pagrįsti paraiškos turiniu, taip pat asmeninio pobūdžio vertinimų apie pareiškėją ar projekto vykdytojus.

4.2.4. Komentaruose neteikti rekomendacijų, kurios nėra tiesiogiai susijusios su vertinimo kriterijumi, ir neformuluoti reikalavimų, kurių nenustato projektų vertinimą reglamentuojantys dokumentai.

4.2.5. Teigiamiems vertinimo komentarams rekomenduojama vartoti tokius apibūdinimus: *tinkamas, patikimas, aiškus, novatoriškas, aukštos kokybės, stiprus, profesionalus, nuoseklus, gerai argumentuotas, išplėtotas, kūrybiškas, gerai struktūruotas, pagrįstas, logiškas*.

4.2.6. Nurodant projekto trūkumus rekomenduojama vartoti tokius apibūdinimus: *nepakankamas, minimalus, ribotas, neaiškus, neužbaigtas, nenuoseklus, neišplėtotas, abstraktus, nepaaiškinta, nenumatyta, trūksta originalumo, trūksta tiesioginės sąsajos, nėra loginio ryšio*.

4.2.7. Vartojant 4.2.5 ir 4.2.6 papunkčiuose nurodytus ar kitus vertinamuosius žodžius, būtina paaiškinti, kuo konkretus vertinimas grindžiamas. Vien apibūdinimo, pavyzdžiui, „projektas nepakankamai išplėtotas“ ar „projekto planas aiškus“, nepakanka – turi būti nurodyta, kokie paraiškoje pateikti aspektai leidžia daryti tokią išvadą.

4.2.8. Jei paraiškoje trūksta informacijos, reikalingos konkrečiam aspektui įvertinti, rekomenduojama tai konstatuoti tiesiogiai, pavyzdžiui: „Paraiškoje nepakankamai pagrįsta...“, „Nepateikta informacijos apie...“, „Nėra aiškiai apibrėžta...“, „Nepakankamai atskleista sąsaja tarp...“, o ne formuluoti klausimą ar abejoti projekto įgyvendinimu.

5. Ekspertinio projektų vertinimo eiga

5.1. Ekspertas privalo laikytis teisės aktuose nustatytų ir ekspertų komisijos kuratoriaus pateiktų vertinimo proceso terminų (Nuostatų 36 p.). Tai ypač svarbu, nes visas paraiškų vertinimo procesas ir LKC sprendimų priėmimas privalo atitikti šiai administracinei procedūrai taikomus terminus, taip pat užtikrinti proceso administracinį teisėtumą.

5.2. Ekspertas per 3 darbo dienas nuo paraiškos (-ų) ir kitų ekspertų komisijos vertinimui skirtų dokumentų perdavimo jam dienos privalo pranešti kuratoriui apie esamą interesų konfliktą ir

nusišalinti nuo atitinkamos (-ų) paraiškos (-ų) vertinimo (Nuostatų 38 p.). Jei kyla klausimų ar abejonių dėl galimo interesų konflikto nustatymo, ekspertas kreipiasi į ekspertų grupės kuratorių el. laišku, jame suformuluodamas aplinkybes, kurios ekspertui sudarė prielaidas spręsti dėl galimo interesų konflikto arba jo regimybės.

5.3. Ekspertas privalo nusišalinti nuo visų interesų konfliktą sukeliančių ar galinčių sukelti rekomendacijų ir komentarų rengimo, svarstymo ar priėmimo etapų. Jei ekspertas neinformuoja laiku LKC dėl kylančio interesų konflikto, eksperto vertinimai LKC direktoriaus sprendimu anuliuojami ir už ekspertinio vertinimo paslaugas nemokama (Nuostatų 37 p.).

5.4. Kino kultūros sklaidos projektų paraiškų vertinimą sudaro 2 etapai: individualus paraiškų vertinimas (pildant individualią vertinimo lentelę) ir ekspertų komisijos posėdis, kurio metu vyksta susumuotų individualių vertinimų suvestinių duomenų svarstymas (Nuostatų 58 p.).

5.5. Kino kultūros sklaidos tęstinių kino festivalių projektų paraiškų vertinimą sudaro 3 etapai: individualus paraiškų vertinimas (pildant individualią vertinimo lentelę), tęstinių kino festivalių projektų pristatymas ekspertų komisijai (posėdis) ir susumuotų duomenų svarstymas bei sprendimo dėl siūlomų sumų projektams priėmimas (galutinis posėdis). (Taisyklių 22.2 p.).

5.6. Tęstinių kino festivalių projektų pristatymas ekspertų komisijai susideda iš praėjusių metų festivalio ataskaitos aptarimo ir pateiktos festivalio paraiškos pristatymo. Pristatymo metu ekspertai gali pateikti klausimus pareiškėjams (Taisyklių 22.2 p.).

5.7. Prieš pradėdant individualų projekto vertinimą, būtina atidžiai perskaityti paraišką bei rekomenduojama susipažinti su kitomis tos pačios kategorijos projektų paraiškomis, siekiant geriau suprasti vertinamų paraiškų bendrą kontekstą. Vertinimas turi būti grindžiamas tik paraiškoje pateikta informacija, todėl ekspertas turėtų atsižvelgti, kad vertinimui svarbi informacija gali būti nurodyta skirtingose paraiškos dalyse ar pridėtuose dokumentuose.

5.8. Projektai turi būti vertinami tik pagal kriterijus ir prioritetus, nurodytus projektų vertinimo lentelėse. Kiekvienas vertinimo kriterijus ir prioritetas įvertinamas balu, kuris pagrindžiamas rašytiniu komentaru. Balai skiriami sveikais skaičiais, neviršijant maksimalios galimos balo vertės.

5.8.1. Atkreiptinas dėmesys į prioritetą „Tarptautinis pripažinimas“ (Taisyklių 2 priedo 2.5 papunktis). Vertinant šį prioritetą atsižvelgiama į tai, ar vykdoma konkursinė tarptautinė programa, kurioje dalyvauja užsienio ekspertai, ar organizuojami tarptautinio lygmens renginiai ar mokymai, ar projekte dalyvauja tarptautiniu mastu pripažinti ir kvalifikuoti dalyviai, taip pat į projekto pripažinimą tarptautiniuose profesiniuose tinkluose ir (ar) apdovanojimuose (pvz., „Oskarai“ ir kt.).

Didžiausias balas skiriamas, kai projektas visiškai atitinka šio prioriteto aprašą. Mažesnis balas skiriamas, kai projektas atitinka prioriteto aprašą tik iš dalies. Pažymėtina, kad vien užsienio filmų demonstravimas Lietuvoje savaime nelaikomas atitiktimi šiam prioritetui.

5.9. Finansavimas gali būti siūlomas skirti projektams, surinkusiems ne mažiau nei 50 proc. maksimaliai galimų surinkti balų (Taisyklių 29 p.).

5.10. Ekspertai projektams įgyvendinti (išskyrus tęstinių kino festivalių) gali skirti iki 80 proc. visos projekto vykdymo tinkamų išlaidų sumos. Galima didžiausia projekto finansavimo suma – 50 000 Eur (Taisyklių 30 p.).

5.11. Jei kino kultūros sklaidos projektas (išskyrus tęstinių kino festivalių projektus), ekspertinio vertinimo metu surenka ne mažiau kaip 80 proc. maksimaliai galimų surinkti balų ir ne mažiau kaip 80 proc. balų surenka projekto sąmata, tai projektui skiriamas finansavimas turi būti ne mažesnis nei 70 proc. projekto sumos, paraiškoje prašomos finansuoti LKC lėšomis. Sprendžiant dėl projektų finansavimo intensyvumo (išskyrus tęstinio kino festivalių projektus), projektams, surinkusiems ne mažiau kaip 50 proc. maksimaliai galimų surinkti balų, skiriamas finansavimas turi būti ne mažesnis nei 50 proc. projekto sumos, paraiškoje prašomos finansuoti LKC lėšomis (Taisyklių 31 p.).

5.12. Tinkamai užpildyti individualių vertinimo suvestiniai duomenys yra galutiniai ir nekeičiami (Nuostatų 41 p.).

5.13. Ekspertai, teikdami siūlymus dėl kino valstybinio finansavimo skyrimo projektams, privalo vadovautis atitinkamai projektų kategorijai einamaisiais biudžetiniais metais numatyta valstybės biudžeto asignavimų suma. Atsižvelgiant į valstybės biudžeto formavimo ir tvirtinimo terminus, ekspertinio vertinimo pradžioje konkreti atitinkamai projektų kategorijai skiriama valstybės biudžeto asignavimų suma gali būti dar nepatvirtinta arba ekspertams nežinoma. Tokiu atveju, ekspertai projektų vertinimą atlieka vadovaudamiesi Taisyklėse nustatytais vertinimo kriterijais, o siūlymus dėl finansavimo skyrimo projektams formuoja, kai tampa žinoma atitinkamai projektų kategorijai numatyta asignavimų suma. Teikiant siūlymus dėl finansavimo skyrimo, bendra projektams siūloma skirti suma negali viršyti LKC direktoriaus įsakymu nustatytos valstybės biudžeto asignavimų apimties kino kultūros sklaidos projektams. (Taisyklių 36¹ p.).

5.14. Ekspertų komisijos kuratorius iki pirmojo ekspertų komisijos posėdžio parengia ekspertų tinkamai užpildytų ir pateiktų individualaus vertinimo lentelių suvestinę (toliau – Lentelių suvestinė) ir teikia ją svarstyti ekspertų komisijai jos posėdžio metu (Nuostatų 64 p.). Vertinimo balų vidurkis, kai gaunamas ne sveikasis skaičius, apvalinamas iki dviejų skaitmenų po kablelio pagal aritmetinės apvalinimo taisyklės (pvz., 63,66 balo).

5.15. Ekspertų komisija posėdžio metu priima sprendimą dėl individualių lentelių suvestinės duomenų bei dėl projektų įgyvendinti siūlomų skirti sumų. Ekspertų komisijos posėdžio (-ių) protokole (-uose) turi būti įtraukiama ekspertų argumentacija dėl žemiausios vertinimo balų ribos siūlomam finansavimui skirti, atsižvelgiant į atitinkamai komisijai nustatytą paskirstyti finansavimo apimtį atitinkamame konkurse (Nuostatų 67 p.).

5.16. Ekspertai individualiai gali teikti siūlymus dėl paraiškos sąmatos eilučių, kurių nesiūloma finansuoti LKC lėšomis, o galutinis sprendimas dėl šių siūlymų priimamas baigiamojo ekspertų posėdžio metu (Taisyklių 29 p.).

5.17. Baigiamojo posėdžio metu ekspertai priima sprendimą pakeisti pagal individualius ekspertų vertinimus pasiūlytą ir, išvedant aritmetinį vidurkį, apskaičiuotą projektui siūlomą skirti finansavimo sumą, tik tuo atveju, kai ši suma neatitinka Taisyklių 31 punkte nustatyto minimalaus projektui skiriamo finansavimo dydžio. Tokiu atveju ekspertų komisija apskaičiuoja ir posėdžio metu patvirtina minimalią, būtiną pagal Taisyklių 31 punktą projektui skirti finansavimo sumą.

5.18. Paraiškos sąmatai aukščiausias balas skiriamas, kai sąmata yra subalansuota, jos išlaidų eilutės logiškai atitinka paraiškoje numatytas veiklas, šios veiklos yra pagrįstos ir būtinos projektui įgyvendinti, o numatytos išlaidų sumos atitinka rinkos kainas, vertinant pagal eksperto turimas žinias ir supratimą.

5.19. Ekspertų komisijos siūlymai dėl projektų finansavimo teikiami LKC direktoriui. Ekspertai turi teisę siūlyti skirti projektui ne visą prašomą sumą, atsižvelgdami į individualaus vertinimo lentelėje išdėstytus argumentus (Taisyklių 29 p.).
